

Henki & *elämä*

Tiede, uskonto ja suuri tarina

Jyväskylän
seurakunnan
lehti

30.8.2023 ■ numero 7

Mistä on
ehtoollisviini
tehty?

► sivu 5

Polkupyörällä
Jyväsjärven
ympäri

► sivut 10-11

Hiljaisuuden
asiantuntija
hiljentyy pätkissä

► liite, sivut 4-5

Pääkirjoitus

Apu on valoa

Tässä lehdessä on ilmoitus, jonka ehkä olet nähnyt aiemmin. Takasivulla auttava käsi tarttuu toiseen. Ilmoitukseen on koottu Jyväskylän seurakunnan palveluita, jotka tarjoavat apua ja tukea elämän eri tilanteissa. Tiedot löytyvät myös verkkosivuilta Apua ja tukea -otsikon alta ja ne ovat saatavilla kaikille riippumatta siitä, kuuluuko kirkkoon vai ei.

Kukaan ei tiedä, tuleeko syksystä ja talvesta vaikea taloudellisesti tai muilla tavoin. Monenlaisia merkkejä on ilmassa.

» Kukaan ei tiedä, tuleeko syksystä ja talvesta vaikea taloudellisesti tai muilla tavoin.

Keväällä Suomen evankelis-luterilaiset seurakunnat selvittivät laajalla tutkimuksella, mikä kaupunkilaisten mielestä on seurakuntien tärkein tehtävä. Tämänkin selvityksen mukaan se on auttaminen (H&E 6/2023). Jyväskyläläisten vastauksissa tärkeimmiksi koettiin vanhusten ja vähäosaisten auttaminen ja apua tarvitsevien tukeminen elämän kriiseissä.

Tutkimuksen mukaan tärkein syy maksaa kirkollisviroa on siis tieto siitä, että voi konkreettisesti auttaa toisia ja että tarvittaessa saa itse tukea. Syksyn pimetessä tieto palveluista toivottavasti kulkee heillekin, jotka eivät vielä tunne kirkon diakonia-apua, parisuhdetyötä tai lastenhoitoapua. Seurakunnissa tehdään paljon työtä tämän tiedon kertomiseen.

Parhaimmillaan apu on valoa, jonka ansiosta huolehtien valvotut aamuyön tunnit eivät ole niin pimeitä.

Jonna Arola
Päätoimittaja

Yksi hetki

KUVA: PETRI BLOMQVIST

Tikkakosken lähikirkkoalueen toiminta jatkuu kirkon remontin ajan väistötiloissa. Toisena väistötilana toimivan Majakan tupaantuliaisia vietettiin to 17.8. Tikkakosken Veteraanitalolla. Kello 18.56 oli vastuupappi Miina Karastin puheenvuoro.

Kolme tärppiä tuleviin hetkiin

1 Keski-Suomen Miesten ilta Hankasalmen kirkossa pe 1.9. kello 18. Puhujina kaupunginjohtaja Jussi Niinistö ja piispa Simo Peura. Teemana Maisemat muuttuvat – mikä pysyy?

2 Sana elää, rukous kantaa -ilta to 14.9. kello 18 Kuokkalan kirkossa. Teemana ensirakkaus, josta puhuu Heli Pihlaja, musiikissa Ester. Ehtoollinen ja rukouspalvelua.

3 Hiljaisuudesta voimaa -iltaa to 12.9. kello 18. Hiljaisuudesta voimaa -iltaa to 12.9. kello 18. Hiljaisuudesta voimaa -iltaa to 12.9. kello 18. Hiljaisuudesta voimaa -iltaa to 12.9. kello 18.

Lisää toimintaamme tapahtumaliitteessä.

Sanottua

» Journalismi perustuu nykyään liian paljon hyvin lyhytaikaiseen uutisointiin. Väitän, että uutisoimisen hektisyys lisätynä sosiaalisen median huutamisella on aiheuttanut sen, että ihmisten on vaikeampi muodostaa maailmankuvaa, koska se on niin pienistä paloista koottu.

Journalistiliiton puheenjohtaja
Hanne Aho (HS 13.8.2023)

» Tehtävänä on nostaa esiin niitä, jotka eivät saa omaa ääntään kuuluviin. Kirkko voi olla vastavoima ja keskustelun herättäjä.

Mikkelin hiippakunnan piispaksi valittu
Mari Parkkinen (Kirkonseutu 1.7.2023)

» Jos ihminen rakentaa elämänsä myötätunnon varaan, hänelle käy loppujen lopuksi hyvin.

Kirkkoherra Harri Henttinen
(Silta 8/2023)

» Uskontopohjaiset arvot ovat kulttuurien ja yhteiskuntien syvimpiä perusarvoja. Ne vaikuttavat yhä myös Ruotsissa, vaikka tätä ei myönnettäisikään.

Emeritusprofessori Miikka Ruokanen
(Kirkko ja kaupunki 17.8.2023)

» Ainakin kirkon jäsenille pitäisi olla itsestään selvää, että rasismilla, joka asettaa toisen ihmisen muita huonompaan asemaan

hänen ihonväriinsä, etnisyyteen, kansallisuutensa, kulttuurisen taustansa tai uskontonsa vuoksi, ei pitäisi olla sijaa suomalaisessa yhteiskunnassa eikä politiikassa.

Päätoimittaja Pauli Juusela
(Kirkko ja kaupunki 17.8.2023)

» Jos yhteiskunta haluaa huolehtia kaikista jäsenistään, sen ryhdyttävä ottamaan paremmin huomioon yksinasuvien väestöryhmä ja yksinasuvien tarpeet, sillä hyvinvointi, osallisuus ja oikeudenmukaisuus on kaikkien oikeus.

Diakoniatyöntekijä, Yksinasuvat yhdistyksen puheenjohtaja Raija Eeva
(Seura 30/2023)

7/23

Kannessa: Vahvat myytit ovat värittäneet uskonnon ja tieteen välistä vastakkainasettelua.
Kuva: Nina Huisman

Päätoimittaja

Jonna Arola 040 535 1064
Toimitus
Sirpa Koivisto 040 703 0350
Elina Manninen 050 360 3459
Minna Palovaara 050 380 0612
Salli Hyttinen 041 731 7050

Taitto Viestintä-Paprico Oy

Sähköposti
jklrkv.viestinta@evl.fi tai
etunimi.sukunimi@evl.fi
Osoite
Vapaudenkatu 47
PL 103,
40101 JYVÄSKYLÄ

f jklrkv

Instagram jyvaskylan_seurakunta

henkielama

Ajassa

Rehtori haluaa vaikuttaa

Jyväskylän yliopiston uusi rehtori on talon oma kasvatti Jari Ojala.

MINNA PALOVAARA teksti
PETRI BLOMQVIST kuva

Sinut valittiin rehtoriksi Jyväskylän yliopiston sisästä. Mikä oli aiempi tehtäväsi?

Olin vertailevan liiketoimintahistorian professori ja humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan dekaani. Olen toiminut myös varadekaanina sekä historian ja etnologian laitoksen johtajana. Urapolku saattaa näyttää suoraviisaiselta, mutta mukana on ollut myös sattumaa.

Mikä rehtorin työssä kutsui?

Työhöni on kuulunut hallinnollisia tehtäviä opettajan ja tutkijan toimien ohessa pitkään, ja minulla on halu kehittää yliopistoa. Pulmakohdista havaitessani pyrin vaikuttamaan mieluummin kuin odotan jonkun muun korjaavan asioita.

Mitä muutoksia tuot mukanas?

Huomattavia muutoksia tuskin on heti luovassa, mutta jotain toki myös muuttuu matkan varrella. Strategisia valintoja on pakko tehdä, mutta tällä hetkellä painopisteemme toimivat hyvin.

Pyritkö vaikuttamaan yhteiskuntaan?

Vaikuttaminen on oleellinen osa rehtorin työnkuvaa. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tulee näkyä. Opettajat ja tutkijat tekevät upeaa työtä, ja oma tehtäväni on edistää heitä siinä. Mielestäni yliopiston tärkeintä vaikuttavuutta on kouluttaa maistereita ja tohtoreita työelämään. Myös jokainen meiltä valmistuva tutkimus rakentaa osaltaan yhteiskuntaa.

Mitä tavoitteita asetat rehtorikaudellesi?

Suurin tavoitteeni on säilyttää Jyväskylän yliopisto vetovoimaisena hyvälle henkilöstölle ja opiskelijoille. Etenkin pienenevät ikäluokat kasvattavat kilpailua opiskelijoista.

Mitkä ovat Jyväskylän yliopiston suurimmat haasteet?

Isoimmat haasteet liittyvät talouteen. Niukenevat määrärahat pakottavat etsimään tapoja selviytyä niin, että normaali työnteke talossa häiriintyisi mahdollisimman vähän. Myöskään henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvoinnista ei pidä tinkiä.

Onko rahoituksen löydettävissä uusia keinoja?

Yhteistyötä tiivistetään yksityisen ja myös julkisen sektorin suuntaan. Hyvä esimerkki ovat tänä vuonna neuvotellut yhteisprofessorit hyvinvointialueen kanssa. Yliopiston rahoituksesta yhä suurempi osuus painottuu tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin.

Miten käy perustutkimuksen?

Meidän on pidettävä siitä huolta, koska muut eivät sitä tee. Kaikki innovaatio ja yritysyritys kumpuaa kuitenkin koulutuksesta ja perustutkimuksesta.

Tulit Jyväskylän yliopistoon 1987 opiskelamaan historiaa. Mikä siinä kiehtoi?

Historia kiinnosti jo koulussa, ja halusin historian opettajaksi. Olin kesätöissä paikallislehdessä ja olisin voinut jatkaa pitempään ja lähteä sitten armeijaan. Tulin kuitenkin valituksi Jyväskylän yliopistoon ja jäin paikkakunnalle, vaikka alun perin ei ollut sellainen tarkoitus.

Millainen opiskelija olit?

Aika tavanomainen. Tein opintojen ohessa töitä, olin musiikkihommissa mukana ja toki myös biletin, mutta opinnot otin aina toissani.

Yliopistolla toimii myös oppilaitospappi. Miten näet hänen roolinsa?

Hänellä on merkittävä rooli tukea osaltaan opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointia. Yliopistopappi on monelle tärkeä tuki, ja kuuntelijoita tarvitaan. Talossa on 3 000 henkilöä töissä ja 14 000 opiskelijaa eli paljon tapoja ajatella. Niille kaikille löytyy tilaa.

Miltä tutkitun tiedon kyseenalaistaminen tuntuu?

Polarisaatio, tiedon vastaisuus ja jopa tutkijoiden maalittaminen huolestuttavat. Pahimmassa tapauksessa tutkijat alkavat välttää yhteiskunnallista keskustelua, vaikka heillä olisi tutkimusperusteista sanottavaa. Se on hyvin surullinen kehityssuunta.

Terveisesi opintonsa aloittaville?

Muistakaa, että elämä on muutakin kuin opiskelua.

Jari Ojala aloitti historian opintonsa Jyväskylän yliopistossa 1987. Hänelle ovat jääneet erityisesti mieleen sen ajan suuret opettajapersoonat.

Miika Mäkinen
Johanna Tikkanen

Opiskelijoille maksutonta keskustelutukea

Jyväskylän seurakunnan oppilaitospapit ja -diakonit ovat keskustelutukena Jyväskylän Lyseon ja Schildtin lukioiden, Gradian, Jyväskylän yliopiston ja JAMKin opiskelijoille ja henkilökunnalle. Yliopistopappina toimii **Miika Mäkinen**, oppilaitospappina **Johanna Tikkanen** ja oppilaitosdiakonina **Leila Jokiniemi**. Lisäksi erityisnuorisotyönohjaaja **Petri Grönholm** on keskustelutukena Gradiassa. Keskustelut ovat maksuttomia ja täysin luottamuksellisia. Tarkemmat tiedot osoitteessa jyvaskylanseurakunta.fi/oppilaitospappi.

Selly Aallon hauta säilymässä

Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle 28 kulttuurihistoriallisesti merkittävän haudan säilyttämistä Jyväskylän Vanhalla hautausmaalla. Keski-Suomen museon arvioinnin pohjalta säilytettäväksi esitetään muun muassa **Alvar Aallon** äidin, **Selly Aallon**, hautaa muistomerkkeineen. Taustalla ovat hoitamattomien hautojen kartoitus, niitä koskeva kirkkolain mukainen kuulutusmenettely sekä hautojen kulttuurihistoriallinen selvitys.

Käpin tilalle valtuustoon Emilia Lakka

Avara kirkko -valtuustoryhmän jäsen **Matleena Käppi** on pyytänyt eroa Jyväskylän seurakunnan kirkkovaltuuston jäsenyydestä poisuuton vuoksi. Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että tilalle kutsutaan varajäsen **Emilia Lakka**.

Siiri Siika-aho (vas.) ja Tinja Jaakola ovat mukana nuorten edustajina Keskustan alueen aluejohtokunnassa. Päätöksentekoon osallistuminen on heidän mukaansa avartanut näkemystä seurakunnasta.

”Tulevaisuus on nuorissa”

Jyväskylän seurakuntaan perustetaan nuorten vaikuttajaryhmä.

SIRPA KOIVISTO teksti
PETRI BLOMQVIST kuva

Nuoret pääsevät vaikuttamaan Jyväskylän seurakunnan toimintaan aiempaa vahvemmin. Kirkkoneuvoston päätöksen mukaan seurakuntaan perustetaan nuorten vaikuttajaryhmä, joka on mukana asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Vaikuttajaryhmä osallistuu myös toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Siirtymäkaudelle syyskuun alusta 2023 tammikuun loppuun 2024 nuorten vaikuttajaryhmä muodostetaan Jyväskylässä aluejohtokuntien nuorten edustajista. Jatkossa nuoret nimetään neljään aluejohtokuntaan vuodeksi kerrallaan.

Heinäkuussa voimaan astuneen uuden kirkkojärjestyksen mukaan jokaiseen seurakuntaan tulee perustaa nuorten vaikuttajaryhmä konfirmoiduista alle 29-vuotiaista seurakunnan jäsenistä.

Jyväskyläläisten Tinja Jaakolan ja Siiri Siika-ahon mielestä kirkolliskokouksen hyväksymä muutosesitys on tärkeä.

– Tulevaisuus on nuorissa. On hyvä, että nuoret pääsevät vaikuttamaan oman seurakunnan asioihin, he sanovat.

Lyseon lukiossa opiskelevat Jaakola ja Siika-aho ovat toimineet ak-

tiivisina isosina useaan otteeseen rippikoulun jälkeen.

Iso toiminnan kautta he innostuivat myös seurakunnan päätöksenteosta. Molemmat ovat olleet mukana ensin Huhtasuo alue-neuvoston ja sittemmin Keskustan alueen aluejohtokunnan toiminnassa.

Jyväskylän seurakunnassa nuorilla on ollut mahdollisuus osallistua alueneuvostojen ja vuoden alussa aloittaneiden aluejohtokuntien työskentelyyn jo muutaman vuoden ajan läsnäolo- ja puheoikeudella.

– Olen tosi kiinnostunut yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Kun halukkuutta nuorten edustajaksi kysyttiin, olin innokas näkemään,

miten voin vaikuttaa asioihin seurakunnassa, Jaakola sanoo.

Alueelliseen päätöksentekoon osallistuminen on avartanut näkemystä seurakunnasta. Jaakola ja Siika-aho kokevat, että heidän ääntään on myös kuultu. Molemmat ovat tyytyväisiä Huhtasuo ja Keskustan alueen nuorten toimintaan.

– Monia nuorille tarjottavia palveluita, kuten lyhytterapiaa ja oppilaitosdiakonia, voisi tosin mainostaa enemmän ja laajemmin. Matalan kynnyksen keskustelu- ja kriisiapu on nuorille tosi tärkeää. Toivottavasti näistä palveluista pidetään myös jatkossa kiinni, Siika-aho painottaa.

Jaakola ja Siika-aho harmittaa, että monilla nuorilla on kovin kapea käsitys kirkosta. He uskovat, että mitä enemmän nuoria valitaan mukaan päättämään asioista, sitä myönteisemmäksi myös asenteet muuttuvat.

” Tulevaisuus on nuorissa. On hyvä, että nuoret pääsevät vaikuttamaan oman seurakunnan asioihin.

Tinja Jaakola ja Siiri Siika-aho

Nuorten vaikuttajaryhmä on yksi väylä saada nuorten ääni kuuluviin seurakunnassa. Kirkkoherra **Arto Viitalan** mukaan on tärkeää vahvistaa nuorten osallistumista päätöksenteossa.

– Aluejohtokunnissa nuorilla on jo ollut vahva edustus, ja se on osoittautunut hyväksi malliksi. Paikallistasolla puhutaan usein juuri toimintaa lähellä olevista konkreettista asioista.

– Yhtä tärkeää on saada nuorten ääni kuuluviin vaikuttajaryhmän kautta. Nähtäväksi jää, millä roolin ryhmä ottaa, ja minkälaisiin asioihin nuoret haluavat yhdessä vaikuttaa, Viitala sanoo.

Ehtoollisviinin salaisuudet

Jyväskylän seurakunnassa tarjottava ehtoollisviini on väkevää espanjalaista jälkiruokaviiniä. Seurakunta päättää ehtoollisviininsä itse.

IIKKA HACKMAN teksti
PETRI BLOMQVIST kuvat

Makea, luumuhilloinen, rusinainen, kuivatun aprikoosinen. Näillä laatusanoilla Jyväskylän seurakunnassa ehtoollisviiniä käytössä olevaa viiniä kuvaillaan Alkon sivuilla. Viiniä maistaessa adjektiivit on helppo allekirjoittaa: makea, ehdottomasti! Luumuhilloinen ja rusinainen, kyllä, melkein-pä luumurakkainen, ja jos jälkimmäisessä häivähtävä katkeruus merkitsee kuivattua aprikoosimaisuutta, löytää viimein määre maalinsa.

Kyseessä on espanjalaisen Virgin de la Oliva -osuuskunnan valmistama Málaga Cruz -tyyppinen väkevää viini, jonka Suomessa myytävän pullon etiketissä lukee varsin yksiselitteisesti Kirkkoviiniä – Kyrkvin. Tyylilajinsa nimen mukaisesti viini valmistetaan Málagaissa Etelä-Espanjassa.

– Nykyinen viini on ollut meillä käytössä vuoden 2022 alusta. Asiaa tarkastellaan uudestaan joidenkin vuosien välein. Pieni työryhmä kartoittaa yhtäältä nykyisen viinin tilanteen, että onko sen hinta nousut tai taso laskenut, ja toisaalta, onko markkinoille tullut jotain parempaa. Kun on iso seurakunta, viiniä kuluu paljon ja hintakin tieteenkin merkitsee, sanoo seurakunnan pääsuntio **Jarmo Tanninen**.

Seurakunnat saavat päättää käyttämänsä ehtoollisviinin itse, sillä ainoalla reunaehdolla, että viinin on oltava rypäleistä valmistettua. Hedelmä- tai marjaviinit siis eivät kelpaa.

” Pääsääntöisesti ehtoollisviinit ovat makeita, tarkoitus on, että maku-aiustus ei olisi ruokaviinimäinen.

Viini saa olla peräisin mistä maailmankolkasta hyvänsä, ja joissain seurakunnissa onkin käytössä kotimainen Valamon luostarin viini. Sen tuotantomäärät vain ovat niin pieniä, että hinta muodostuu korkeaksi. Tärkeimmät viinin valintaan vaikuttavat tekijät ovat Jyväskylän seurakunnassa maku ja suutuntuma, hinta sekä saatavuus.

– Maku on hyvin seurakunta-kohtainen asia, mihin missäkin ollaan tykätty. Pääsääntöisesti ehtoollisviinit ovat makeita, tarkoitus on, että makuaiustus ei olisi ruokaviinimäinen, Tanninen kuvailee.

– Makean viinin käyttämisellä haetaan juhlavuuden tuntua. Sokeria Kirkkoviinissä on peräti 200 grammaa litraa kohti eli kyse ei tosiaan ole jokapäiväisestä illallisuusviinistä. Se on varsin makea jälkiruokaviiniksi: vertailun vuoksi esimerkiksi useimpien portviinien sokeripitoisuudet liikkuvat 100 ja 150 gramman välillä.

Jyväskylän seurakunta on Suomen suurin evankelis-luterilaisen kirkon seurakunta, mikä merkitsee, että myös viiniä kuluu run-

saasti. Pääsuntio Tanninen muistelee, että edellinen viiniuorma tuli perille toukokuussa, kaikkiaan nelisenkymmentä laatikkoa, kuusi pulloa laatikossa. Rapiat 250 pulloa siis. Yhdestä pullosta riittää hie-man papista riippuen 80–100 ehtoollisviiniannokseen.

– Toukokuun erällä pärjätään puolisen vuotta, Tanninen havainnollistaa.

Vaikka varsinaisia viinikellareita ei enää ole, säilytetään ehtoollisviini edelleen kirkkoissa ja seurakuntakodeissa lukkojen takana.

Erikoiselta saattaa tuntua, että ehtoollisviinin verotuksellinen erityisasema poistui vuonna 2018, minkä jälkeen seurakunnat ovat tilanneet viininsä Alkon verkkokaupasta samaan tapaan kuin yksittäiset kuluttaja-asiakkaat. Tuotteet ostoskoriin, toimitus kotiinkuljetuksella.

Hävikkiiä tulee etenkin alkoholipitoisen viinin kohdalla erittäin vähän.

– Sillä on hyvä säilyvyys. Meillä on käytäntönä säilyttää kalkkimal-

Kaupunginkirkon ehtoollismalja.

jaan toimituksen päättyessä jäänyt, siunattu viini erikseen, erossa siunaamattomasta viinistä. Tällöin esimerkiksi diakonit, joilla ei ole oikeutta asettaa ehtoollista, voivat jakaa sitä tilaisuuksissa, Tanninen kertoo.

Vastoin yleisiä harhaluuloja ehtoollisviini lähtökohtaisesti ole laimennettua – ainakin Jyväskylän seurakunnassa se kaadetaan suoraan valmistajan pullosta siunattavaksi ja tarjottavaksi. Tarjolla on lisäksi alkoholiton vaihtoehto, tukusta hankittava Carl Jung. Lapsille tarjotaan joko alkoholitonta viiniä tai rypälemehua.

” Yhdestä pullosta riittää hieman papista riippuen 80–100 ehtoollisviiniannokseen.

– Tässä on autenttisuuden lähtökohta taustalla, sillä siihen aikaan, kun **Jeesus** on tarjonnut ehtoollista, ei ole alkoholitonta viiniä vielä ollut olemassa. Olen kollegoilta kuullut, että tietyissä osissa Suomea piispat ovatkin sitä mieltä, että ehtoollisella on oltava tarjolla myös alkoholipitoista viiniä. Pelkän alkoholittoman tarjoaminen ei siis kävisi päinsä.

Jyväskylän seurakunnassa tarjottava Kirkkoviini on varsin vahvaa, 15-prosenttista, mikä asettaa tietyt reunaehdot sen käytölle.

Piispan ohjeen mukaan ehtoolliselta ylijäänyt, ehtoollista varten siunattu viini tulisi käyttää toimintukseen osallistuneiden kesken saksissa jälkiehtoollisella varsinaisen seremonian päättyttyä. Ylijäämäviini pitäisi siis varastoida sijaan juoda pois.

Käytännössä tämä on kuitenkin usein mahdotonta: papit jatkavat messun jälkeen matkaa kuka kotiin, kuka seuraavaan tilaisuuteen – usein autolla. Tieliikennelaki ja ihmisen elimistön kyky polttaa alkoholia eivät tunnusta eroa siunatun tai siunaamattoman viinin välillä.

Pääsuntio Jarmo Tannisen mukaan tärkeimmät viinin valintaan vaikuttavat tekijät ovat maku ja suutuntuma, hinta ja saatavuus. Nykyinen ehtoollisviini on ollut Jyväskylän seurakunnassa käytössä vuoden 2022 alusta.

– Maku on hyvin seurakunta-kohtainen asia, mihin missäkin ollaan tykätty. Pääsääntöisesti ehtoollisviinit ovat makeita, tarkoitus on, että makuaiustus ei olisi ruokaviinimäinen, Tanninen kuvailee.

Kirkko kuuluu tieteen suureen tarinaan

Keskiaika ei ollutkaan pimeä eikä kristinusko vailla ansioita modernin tieteen synnyssä.

JANNE KÖNÖNEN teksti
NINA HUISMAN kuvitus

Sopivatko tieteellinen ja uskonnollinen maailmankuva yhteen?

Eivät kitkatta, ainakaan jos monilta tavallisilta suomalaisilta kysytään.

Vuoden 2022 Tiedebarometrin mukaan 39 prosenttia suomalaisista on ainakin jonkin verran samaa mieltä väitteestä, jonka mukaan tieteeseen perustuva maailmankuva ja uskonto ovat ristiriidassa keskenään.

Kun katsotaan historiaan, ristiriidat uskonnon ja tieteen välillä ovat osittain totta. Suurta kertomusta kuitenkin värittävät vahvat myytit, jotka eivät anna oikeaa kuvaa etenkin kristinuskon roolista modernin tieteen synnyssä ja kehityksessä.

Helsingin yliopiston uskonnonfilosofian dosentti **Aku Visala** sanoo, että on hyvä tehdä erotus sen välillä, puhutaanko uskonnoista ja tieteestä instituutioina vai sisällöiltään erilaisina totuusväittäminä.

– Uskonnot tarjoavat monia todellisuuteen liittyviä väittämiä, joista osa on todella ristiriidassa sen kanssa, mitä tiede ajattelee saaneensa niistä selville. Jos siis puhutaan uskonnosta ja tieteestä tässä mielessä, niin suhde on totta kai kilpailullinen ja jännitteinen.

– Jos taas katsotaan historiaan ja otetaan joku tietty uskonnollinen instituutio, vaikkapa roomalaiskatolinen kirkko, ja väitetään että se on tukahduttanut vuosisatoja tieteen kehitystä, niin silloin on lähdeyksiinkertaistuksien ja jopa epätotuuksien tielle, Visala huomauttaa.

Vastakkainasettelun nousu kirkon ja tieteen välillä alkoi historiassa kasvaa melko myöhään, mer-

kittävämmässä määrin 1800-luvulla.

– Vielä valistusaikana 1600-luvulla huikeasti kehittyneet luonnontieteet ja uskonto menivät ihan iloisesti sekaisin keskenään, Aku Visala tietää.

– Kokeellisen luonnontieteen tekijät, kuten vaikkapa **Isaac Newton**, olivat suurimmalta osaltaan uskonsa vakavasti ottaneita kristittyjä. Heillä voidaan siis sanoa olleen kristillinen motiivi tutkia luontoa, halu saada selville kokeillaan lainalaisuuksia, joita Jumala oli tähän maailmaan asettanut.

» Vielä valistusaikana 1600-luvulla huikeasti kehittyneet luonnontieteet ja uskonto menivät ihan iloisesti sekaisin keskenään.

Aku Visala

Jo 1700-luvulla eliitin keskuudessa ateismi nosti päätään, mutta käsitys tiedettä tukahduttavasta uskonnosta nousi uusiin sfääreihin 1800-luvun Yhdysvalloissa ja Britanniassa.

Uskonnon ja tiedollisten instituutioiden keskinäisen taistelun popularisoijista kuuluisimmat olivat yliopistovaikuttajat **Andrew Dickson White** (1832–1918) ja **John William Draper** (1811–1882).

White ja Draper esittivät provosoituja, äärimmillään vietyjä väitteitä kirkon ja varsinkin luonnontieteiden suhteesta.

– Silloin lähdettiin toden teolla kirjoittamaan karikoitua tarinaa. Nykyään taas kaikki tieteen historiaan perehtyneet ymmärtävät, että tarina, jossa tiede on ensin keskeisessä roolissa antiikissa, ja häviää sitten kirkon nujertamana keskiajalla, ei anna totuudenmukaista kuvaa kehityksestä, Visala toteaa.

Rajanveto uskonnon ja tieteen välillä alkoi Visalan mukaan voimistua vasta siinä kohtaa, kun tiede alkoi itsenäistyä ja saada enemmän rahoitusta muualta kuin kirkollisilta tahoilta.

– Tieteentekemiselle tarvittiin ikään kuin oma suuri kertomus, johon sisältyivät suuret tiedemiesnerot ja myös marttyyrit, joita kirkko oli ahdistellut ja vainonnut.

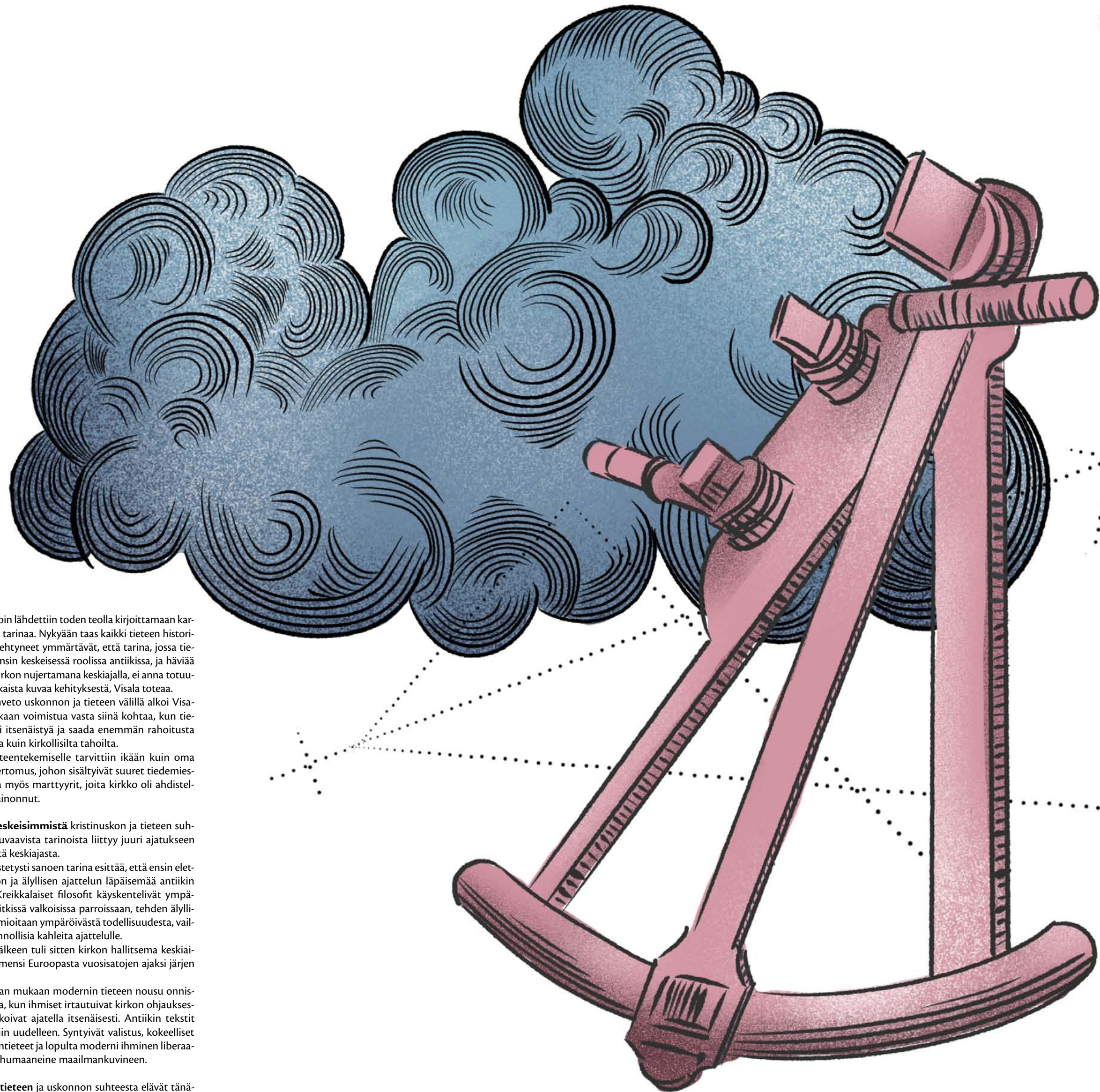
Eräs keskeisimmistä kristinuskon ja tieteen suhdetta kuvaavista tarinoista liittyy juuri ajatukseen pimeästä keskiajasta.

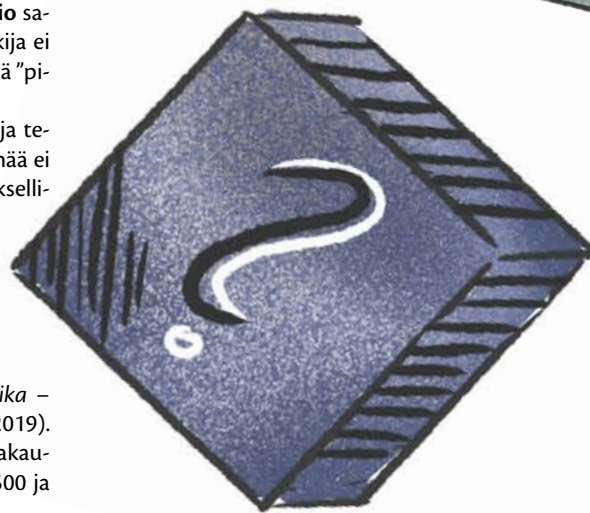
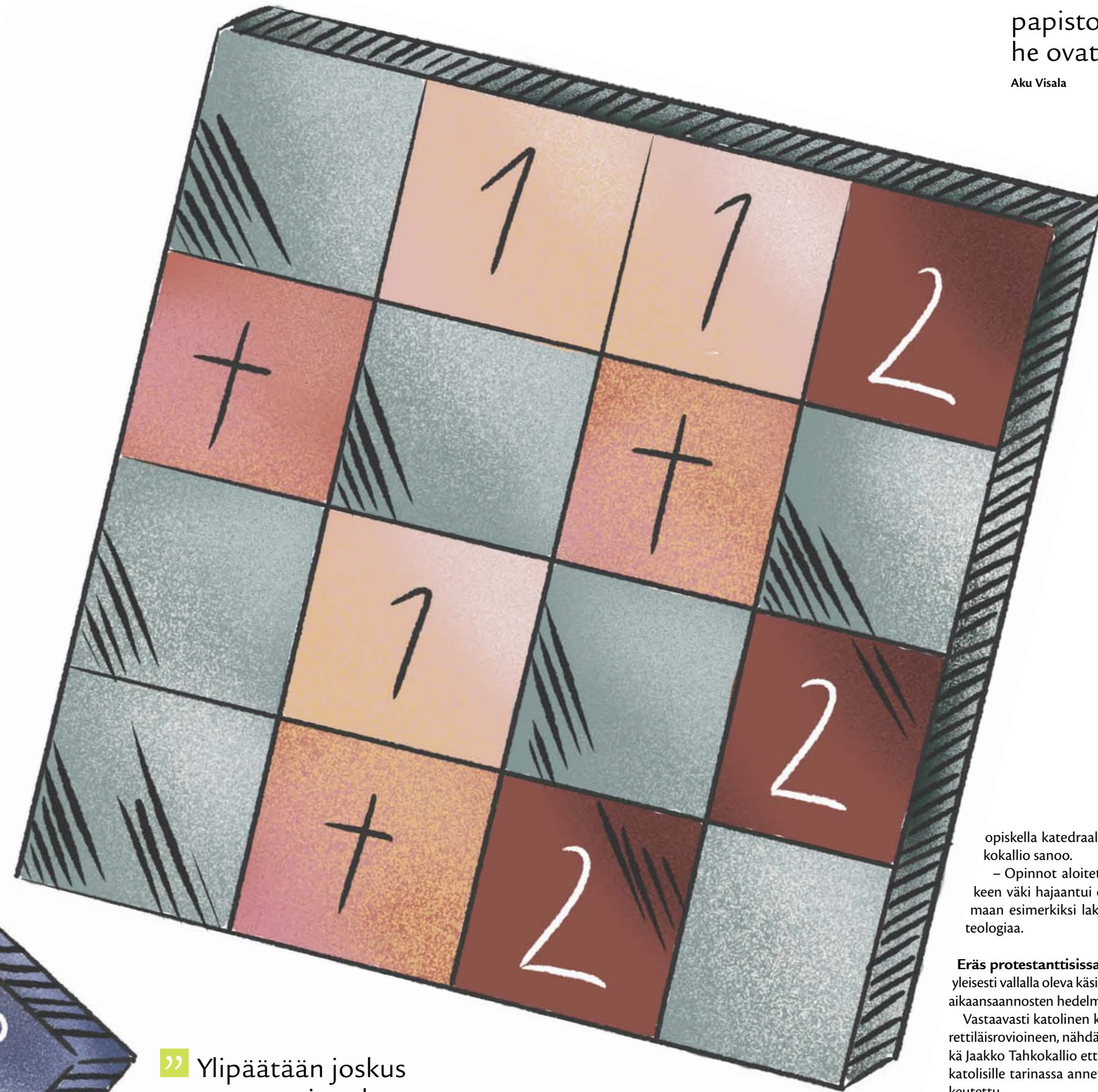
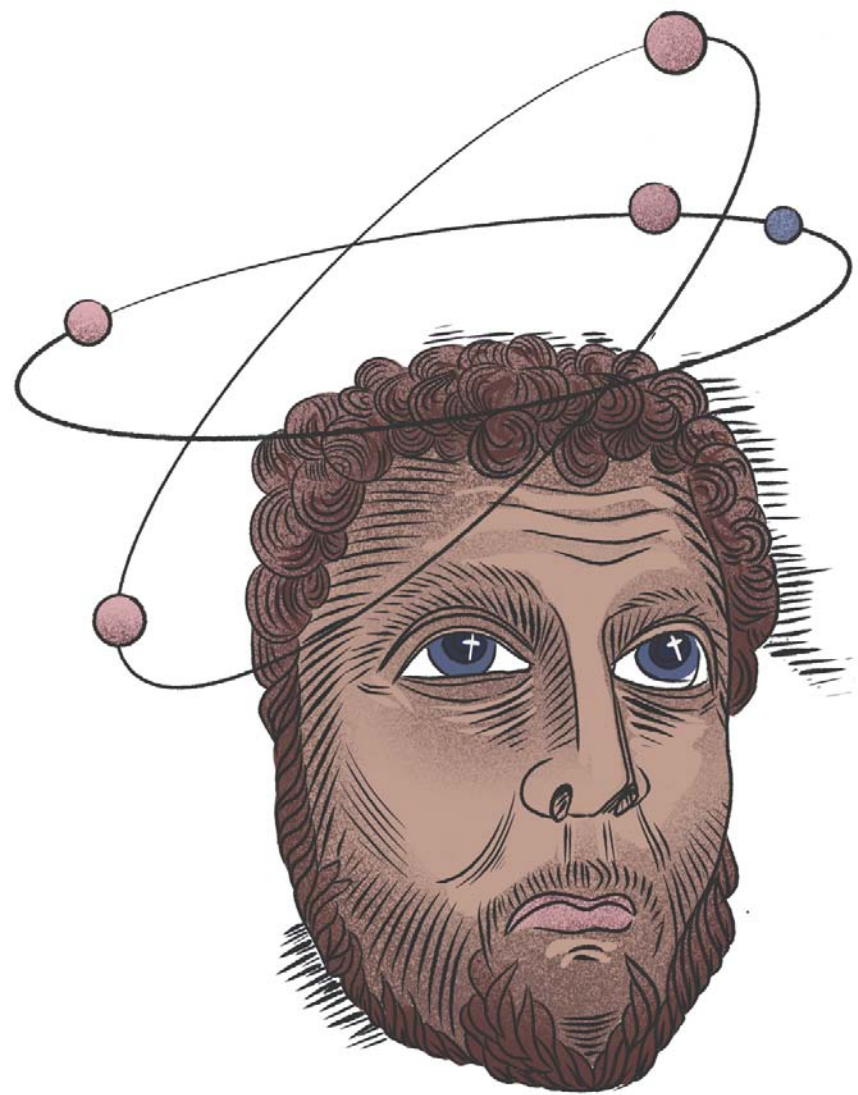
Pelkistetysti sanoen tarina esittää, että ensin elettiin jalon ja älyllisen ajattelun läpäisemää antiikin aikaa. Kreikkalaiset filosofit käyskentelevät ympäriinsä pitkissä valkoisissa parroissaan, tehden älyllisiä huomioitaan ympäröivästä todellisuudesta, vaikka uskonnollisia kahleita ajattelulle.

Sen jälkeen tuli sitten kirkon hallitsema keskiaika ja pimensi Euroopasta vuosisatojen ajaksi järjen valon.

Tarinan mukaan modernin tieteen nousu onnistui vasta, kun ihmiset irtautuivat kirkon ohjauksesta ja alkoivat ajatella itsenäisesti. Antiikin tekstit löydettiin uudelleen. Syntyivät valistus, kokeelliset luonnontieteet ja lopulta moderni ihminen liberaaleine ja humaaneine maailmankuvineen.

Myytit tieteen ja uskonnon suhteesta elävät tänäkin päivänä vahvoina yleisessä tietoisuudessa, elo-

» Ei voida sanoa, että meillä Suomessa esimerkiksi papisto olisi vastustanut tieteen kehitystä. Enemmän he ovat olleet sitä itse omalta osaltaan toteuttamassa.

Aku Visala

» JATKOA EDELLISELTÄ AUKEAMALTA

kuvissa, tv-sarjoissa, kirjoissa ja jopa median ylläpitäminä. Historiantutkimuksen kannalta niissä on kuitenkin ongelmia.

Keskiaikaan erikoistunut historiantutkija, Kansalliskirjastossa työskentelevä Jaakko Tahkokallio sanoo, että tänä päivänä kukaan keskiajan tutkija ei esimerkiksi miellä tutkimaansa aikakautta enää "pimeäksi".

– Totta kai ihmiset olivat silloinkin julmia ja tekivät brutaaleja tekoja, mutta arkipäivän elämää ei keskiajalla voi luonnehtia mitenkään poikkeuksellisen väkivaltaiseksi.

– Ihmiskunta on siistiytynyt ja meistä länsimaissa on tullut humaanimpia, mutta yhden aikakauden leimaaminen "pimeämmäksi" kuin muut, on selvää liioittelua.

Tahkokallio on kirjoittanut kirjan *Pimeä aika – kymmenen myyttiä keskiajasta* (Gaudeamus 2019). Siinä hän käy läpi erilaisia väärä yleistystyisiä aikakaudesta, joka sijoittuu suurin piirtein vuosien 500 ja 1500 välille.

Monet keskiajan myyteistä liittyvät aikakauden kirkkoon.

Kirkon kontrolli tavallisten ihmisten elämästä ei esimerkiksi keskiajalla ollut kovin vahvaa. Byrokraattisesti johdettua kirkkoa ja valtiota ei vielä ollut.

– Vaatimukset ripillä ja ehtoollisella käyntiin olivat pikemminkin melko löysät. Suuri osa ristikanasta ei niitä täyttäneet, eikä heille seurannut siitä erityisiä sanktioita.

– Ylipäätään joskus tunnutaan ajattelevan myös niin, että jollei katolista kirkkoa olisi ollut olemassa, keskiajan ihmiset olisivat savupirteissään harrastaneet modernia kokeellista tutkimusta, Tahkokallio heittää.

Nykytutkimuksen mukaan keskiajalla nähdäänkin olevan selkeä välittävä rooli antiikin ja uuden ajan välissä.

– Käsitys kirkon tukahduttamasta tieteen kehityksestä on sikäläkin hullunkurinen, että kaikki antiikin kirjallinen perintö mitä meillä tänä päivänä on, on kirkon säilyttämää, enimmäkseen idän ortodoksikirkon, mutta myös läntisen katolisen kirkon.

– Ilman kirkkoa meillä ei siis olisi tallessa ensimmäistäkään antiikin tekstiä, Tahkokallio painottaa.

Oppineisuuden arvostus ja nousu alkoivatkin nykykäsitteiden mukaan jo paljon ennen renessanssia,

» Ylipäätään joskus tunnutaan ajattelevan myös niin, että jollei katolista kirkkoa olisi ollut olemassa, keskiajan ihmiset olisivat savupirteissään harrastaneet modernia kokeellista tutkimusta.

Jaakko Tahkokallio

jonka vanhastaan on ajateltu laukaiseen modernin ajattelun esiin murtautumisen Euroopassa.

– Sinällään on totta, että varhaiskeskiajalla kristillisyyden piirissä eli näkemys, että on parempi kääntyä kohti "tuonpuoleista", pois tämän maailman kuvioista.

opiskella katedraalikouluissa teologiaa, Tahkokallio sanoo.

– Opinnot aloitettiin filosofialla ja sen jälkeen väki hajaantui eri tiedekuntiin, opiskelemaan esimerkiksi lakia, lääketiedettä tai juuri teologiaa.

Eräs protestanttisissa maissa, kuten Suomessa, yleisesti vallalla oleva käsitys on uskonpuhdistuksen aikaansaannosten hedelmällinen vaikutus tieteelle.

Vastaavasti katolinen kirkko, inkvisioineen ja kerettiläisrovioineen, nähdään kehityksen jarruna. Sekä Jaakko Tahkokallio että Aku Visala sanovat, että katolisille tarinassa annettu konnanrooli ei ole oikeutettu.

– Täytyy muistaa, että meillä luterilaisuudessa ja myös muualla protestanttisessa maailmassa katolisuutta mustamaalattiin vuosisatojen ajan. Tällöin syntyi myytti tiedettä tukahduttavasta katolisuudesta ja sille vastavuoroisesti suopeammasta protestantismista, Tahkokallio näkee.

Aku Visalan mukaan aivan viime aikoina protestantismien suhde tieteen kehitykseen on otettu tarkasteluun uudelleen.

– Uskonpuhdistuksen alussa protestanttiset kirkot olivat hajanaisia, eikä mitään yhteistä linjaa vaikkapa suhteessa nousevaan luonnontieteen tutkimukseen ollut.

Martti Luther ei Visalan mukaan esimerkiksi kannattanut **Nikolaus Kopernikusta**, joka esitti, että maapallo ei ollutkaan keskipiste, vaan maa kiersi aurinkoa.

– Kiistatonta on, että esimerkiksi yliopistolaitos lähti kehittymään juuri katolisen kirkon tukemana. Katolinen kirkko rahoitti ja tuki paljon erityisesti tähtitieteitä.

Tarina tieteen ja uskonnon vastakkaisuudesta on ylipäätään kehittyneet voimakkaiksi juuri protestanttisissa maissa, Yhdysvalloissa, Britanniassa ja Saksassa. Suomessa konflikti uskonnollisten ja tieteellisten instituutioiden välillä ei perinteisesti ole ollut kovinkaan näkyvää.

– Silloin kun vastakkainasettelua meillä virittelään, se on tuontitavaraa lähinnä angloamerikkalaisista maista. Ei voida sanoa, että meillä Suomessa esimerkiksi papisto olisi vastustanut tieteen kehitystä. Enemmän he ovat olleet sitä itse omalta osaltaan toteuttamassa, Visala näkee.

Uskonnolla ja tieteellä on historian kuluessa totta kai ollut myös paljon hankautta keskenään.

Yhä tänäkin päivänä esimerkiksi osa uskonnollisesti motivoituneista, ns. kreationisteista haastaa evoluutioteoriaa väittäen, että luonnontieteellisin menetelmin voitaisiin todistaa *Raamatun* luomiskertomuksen vastaavan sitä, miten maailma todellisuudessa syntyi.

Vaikka uskonnon ja tieteen konfliktiteoria on siis myytti, kaikki vastakkainasettelu ei ole.

– Ei asetelmaa voi tietysti kääntää päinvastoinkaan ja lähteä kirjoittamaan uskonnon ja tieteen suhteesta mitään siloteltua ja juhlaavaa käsi kädessä -tarinaa, Aku Visala sanoo.

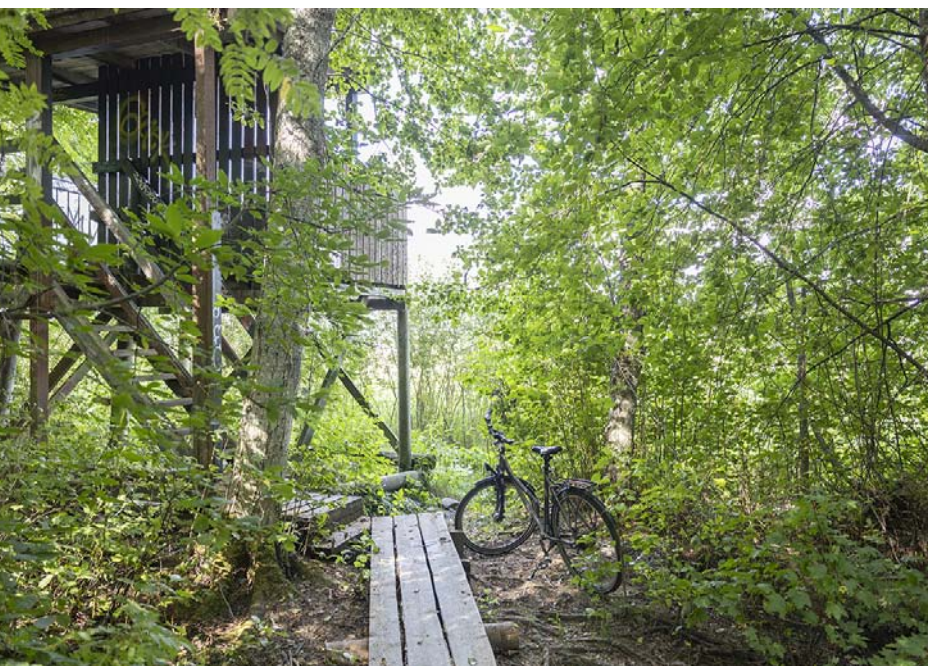
Myös Jaakko Tahkokallion mukaan myyteissä on aina mukana jokin totuuden siemen.

– Mutta olisi silti syytä välttää näitä "suuria kertomuksia", yleistystyisiä eri aikakausien paremmuudesta sekä konfliktista kirkon ja tieteen välillä.

– Varsinkin jos myyttejä, kuten vaikkapa "pimeä, kirkon kahlitsema keskiaika", aletaan käyttää poliittisilla areenoilla omien tarkoitusperien pönkittämiseen, liikutaan kyseenalaisia ja useimmiten epätieteellisiä poliittisia.

Esa Tahvanainen pyöräilee Jyväskylän ympäri lähes päivittäin.

Pitkäruohon lintutornin luona on mukavan viileä paikka viettää vaikka evästaukoa.

Jyväskylän kierros on Yauheni ja Sofia Baikoun suosikki kaupungin pyöräilyreiteistä.

13 kilometriä kauneinta Jyväskylää

Rantaraitin fillarikierros tarjoaa sopivan erilaisia elämyksiä.

JANNE KÖNÖNEN teksti
PETRI BLOMQUIST kuvat
ANNI SUURONEN kartta

Länsituuli lykkii Kuokkalan siltaa polkiesä selkäpuolelta mukavasti eteenpäin. Olosuhteet ovat liiki täydelliset pyöräillä legendaarinen Jyväskylän Rantaraitti, Jyväsjärven kierros.

Viileä tuulenvire on tervetullutta, sillä muutoin fillarointi melko lämpimänä elokuisena päivänä voisi helposti lipsahtaa hikiheilun puolelle.

Startti noin 13 kilometrin taipaleelle tapahtuu Kuokkalan sillan korvalta, Jyväskylän satamassa.

Aurinkoisena iltapäivänä satamassa on liikkeellä monta ja monenlaista satulaan nousijaa. Paikallisia työmatkalaisia suhahtelee ohi potkulautoilla, sähköpyörillä ja monilla halvemmilla menopeleillä.

Rantaraitille on muiden mukana pyörälään pistäytynyt myös **Esa Tahvanainen**. Lähikulmilla Lutakossa asuva Tahvanainen kertoo kapuavansa fillarinsa selkään lähes päivittäin.

– Tykkään paljon Rantaraitista pyöräilypaikkana. Maasto on sopivan tasaista. Jos tästä lähtee Viitaniemeen päin menemään, tuleekin sitten heti hirveitä mäkiä vastaan.

Jyväskylän maaston vaihtelevuus saa muutoin Tahvanaiselta keuhut.

– Pyöräillessä kokee sopivan erilaisia paikkoja. Joskus tulee pitkiäkin matkoja poljettua, jopa Vehniälle saakka.

Kun Jyväsjärven kierros on vasta alkutekijöissään, on pysähdyttävä ihastelemaan taidetta. Lutakon puistossa sijaitsee teos nimeltä **Aatamin puraisu**. Seurakuntaleh-

Aatamin puraisu.

teen kirjoittava ei voi sitä tietenkään noin vain ohittaa. Veikeä betoni-, lasimosaiikkija pronsiteos on taiteilija **Marja Kolun** työ vuodelta 2007.

Jyväskylän taidemuseon verkkosivuilta selviää, että Kolulta tilattiin Lutakoon ensin kokonainen omena, mutta taiteilija päätyikin tallentamaan Aatamin haukkauksen jälkeisen tilanteen, karan.

Kulttuurielämyksen jälkeen satularetki vie Lutakon rantaa myötäillen Schaumannin linnan edustalle. Sen paikkeilla Rantaraitin kevyen liikenteen väylä johtaa moottoritien ja Tourujoen suiston väliseen ahtaaseen kaikkoon.

» **Pyöräillessä kokee** sopivan erilaisia paikkoja. Joskus tulee pitkiäkin matkoja poljettua.

Esa Tahvanainen

Kovasti ruuhkaisen valtavyölyän ja lehtomaisen jokisuiston välinen kontrasti on yhtä aikaa kiehtova ja jopa hullunkurinen. Aivan kuin raitti ei osaisi päättää, olisiko se mieluummin urbaania cityä vai rauhaista, kostea luonnonmaisema.

Tourujoen henkäisyjen jälkeen alkaa pitkä, Jyväsjärven kierroksen kenties tylsin ja varmasti äänekkäin osuus. Autoruuhka työnnyttävä vasemmalla sivustalla hurjasti eteenpäin. Oikealla avautuvat Jyväsjärven siniset laineet.

Melua ja hälyä lisää junavaunujen letka täydessä puukuormassa. Ollaan hetkellisesti sykkeen ytimessä, kunnes Rantaraitti päättää yhtäkkiä ennen voimalaitosta tehdä täydellisen pesäeron Vaajakoskelle johtavasta moottoritiestä. Siirrytään joutomaosuudelle, jonka keskellä heinikossa on yksi ulkokuntosalipaikka, ei juurikaan muuta. Paikan nimihän on osuva, Rauhalahti.

Erilaisten pyörien kirjo monipuolistuu Äijälän asuontomessualueen liepeillä. Koululaiset ja työmatkalaiset fillaroivat kotiin päin, pari turistia otattaa itsestään fotoja Äijälän salmen sillalla.

Menopeleinä näkyvät niin rahakkaita maastopyöriä kuin miljoona kilometriä ajettuja

Helkamoita, Jopoja ja Nopsia. Kaikilla näyttää pääsevän eteenpäin.

Äijälän salmen sillasta on hyvä ottaa tukea ja ihailla hetki Päijänteen ja Jyväsjärven väliä lipuvia veneitä. Siltaan on vuosien varrella näemmä kiinnitellyä erilaisia lukkoja. Pyörien sijaan niillä on nimikirjoitusten perusteella koetettu lukita rakkautta.

Miten siinä on onnistuttu, se onkin arvoitus.

» **Äijälän salmen yli** pyöräänsä taluttaa kanadansuomalainen "Paula". Eläkeläinen ei kaipaa julkisuutta, mutta suostuu kyllä kehuun pyöräilykaupunkia.

» **Jyväsjärven** kierros on reiteistä suosikkini. Tämän varrelle osuu monta hyvää urheilupaikkaakin.

Yauheni Balkou

– Muutin Jyväskylästä pois 1960-luvulla, mutta tulen tänne joka vuosi vierailulle. Pyöräilen melkein joka päivä 25–30 kilometriä.

– On tämä mahtava kaupunki tehdä retkiä. Paljon parempi kuin Kanadan kotipaikka!

– Have a nice day, huikkaa "Paula" ja siirtyä sillan ylitse pois.

Jyväsjärven itäpuolella raitti vaimenee melusta ja vie monien puulajien verhoamalle vihreälle taipaleelle. Sulkurannan siirtolapuutarhan kulmalla jyrkkä käänne oikealle ja ollaan pistolla Pitkäruohon lintutornille. Pitkospuiden kohdalla reitti ei ole pyörillä ajettava, mutta talutus pitkoksilla onnistuu juuri ja juuri. Graffitien silottamalta tornilta avautuu hieno näkymä kaisloittuneeseen Äijälän lahteen.

Järven rannoilla pyöri iso haikarannaköinen lintu, muutama lokki ja pari haukkaa. Pitkäruohon torni on hieno, lämpöisenä iltapäivänä mukavan viileä paikka viettää fillaroinnista evästauko.

Survo-Korpelan viljelyalasta-alueella ei näy pyöräilijöitä, kuten ei Survon omenatarhan edustallakaan. Jälkimmäisestä saa vapaasti ottaa omenia kaupungin omistamista puista, eivätkä loppukesän kypsät omenat maistutakaan retkeläisen suussa lainkaan hullummita.

Läheiseen Suuruspuun korttelipuistoon ovat iltapäiväänsä pyöräilleet viettämään **Yauheni** ja **Sofia Baikou**. Yauheni kertoo nousevansa satulaan ainakin muutaman kerran viikossa, aina kun sää sallii.

– Jyväsjärven kierros on kaupungin reiteistä suosikkini. Tämän varrelle osuu monta hyvää urheilupaikkaakin, viittaa Yauheni muun muassa kuntoliikuntapaikkoihin, joita on Rantaraitin varrelle ripoteltu useita.

Jyväskylän kaupungin matkailu mainostaa niiden kokonaisuutta "Suomen suurimpana ulkokuntosalina".

– Minäkin tykkään pyöräilystä! Melkein joka päivä poljen jossain, vakuuttaa puolestaan Sofia hymyssä suin.

Ainolanranta Ylistönrinteelle saakka tarjoaa fillaroijalle jälleen uuden näkökulman kaupunkiin. Syksyn koittaessa moni luennoille suuntaava opiskelija voi todistaa täältä keskikaupungin hyöriä järven toisella puolella.

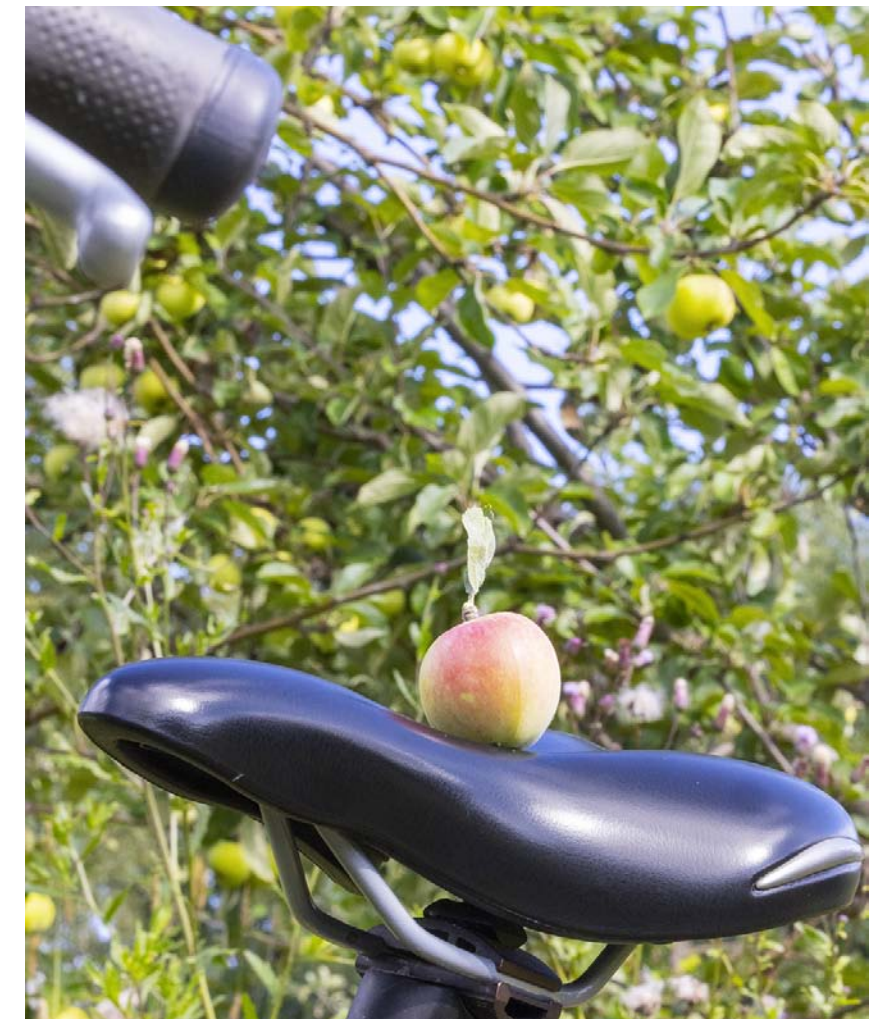
Kulttuuri tulee täälläkin väistämättä vastaan. **Kiveen kirjoitetut** on **Aino-Kaarina Pajarin** työ vuodelta 2002.

Pajari on asetellut juuri ennen Ylistönrinteen kampusta maahan kivitaluja, vähän kuin kymmenen käskyä. Kiviin on kirjoitettu hellä tunnustuksia sekä eripituisia tsemppaavia sanoja tai mietelauseita kuten "Elä unelmiasi" ja "Sinua osaisin lempeästi rakastaa".

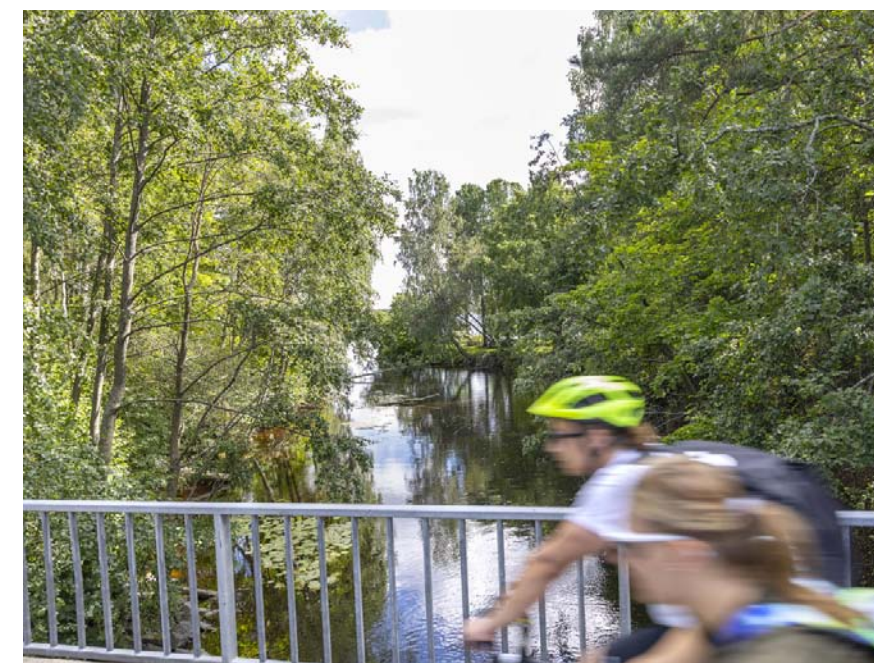
Korkeakoskenlahden U-käännöksen jälkeen pyöräretki vie viimeiselle etapille. On aika kruunata eräs kesän viimeisistä päivistä Mattilanniemen rannalla uimaan pulahdettava.

Rantaraitti on kaiken kaikkiaan varsin monipuolinen pyöräilykokemus. Sen varteen mahtuu sopivan erilaisia maisemia ja miljöitä: liikennettä ja kaupunkia, kulttuuria, luontoarvoja ja kaupunkikirkkotehtuuria.

Täytyy todeta sama, mitä Rantaraitilla tavatut ihmiset ovat jo vakuutelleet. On se hieno pyöräilykaupunki, Jyväskylä.

Survon omenatarhan edustalla voi vapaasti käydä poimimassa omenan välipalaksi.

Rantaraitin varrelle mahtuu monenlaisia maisemia ja miljöitä.

Myös jutun kirjoittaja pysähtyi ihastelemaan Jyväsjärven sinisiä aaltoja ja kaupungin siluettia.

Pöytäkirjat ja päätökset nähtävillä netissä

Seurakunnan pöytäkirjat ja päätökset ovat nyt nähtävillä yleisessä tietoverkossa. Muutos on osa uutta kirkkolainsäädäntöä.

Aiemmin kuulutukset pöytäkirjojen nähtävillä olosta sekä tieto viranhaltijapäätösten saatavuudesta on julkaistu seurakunnan virallisella ilmoitustaululla seurakuntatoimistossa Reimarissa.

Jyväskylän seurakunnan toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat sekä viranhaltijapäätökset löytyvät osoitteesta domus.evl.fi. Päätöksiin liitetään oikeasuvaatimusohjeet tai valitusosoitus.

Kirkon juhlat toukokuussa Tampereella

Tampereella järjestetään uusi koko perheen kaupunkifestivaali Kirkon juhlat 17.–19. toukokuuta. Festivaali tiedottaa kokoavansa Tampereen Keskustorille tuhansien laulajien kuoron ja tarjoavansa ajankohtaiskeskusteluita, kulttuuria sekä ajatusten, uskon ja elämäntietämysten vuoropuhelua eri puolilla kaupunkia.

Kirkon juhlien ohjelman kantavana ajatuksena on vahvistaa toivoa tulevaisuuteen teemalla "Toivon voimalla".

Kirkon juhlat 2024 -tapahtumassa Kirkkopäivät, Kirkon musiikkijuhlat sekä Lähetysjuhlat sulautuvat tapahtumakokonaisuudeksi.

Kirkko muistuttaa toistemme kunnioittamisesta

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon edustajat muistuttavat, että hyvän yhteiskunnan tai yhteisön rakentaminen vaatii toisten kunnioitusta, rakentavaa vuoropuhelua ja yhdessä elämisen taitoa. Valtioneuvoston Yhdenvertainen Suomi -hanke on pyytänyt myös evankelis-luterilaisen kirkon edustajien lausuntoja.

Rasismista tulee käydä julkista keskustelua, ja sille tulee asettaa rajat. Erityisen tärkeää on varmistaa, että lapset ja nuoret saavat kasvaa mahdollisimman syrjimättömässä Suomessa, Kirkkohallituksen Diaconia ja yhteiskunta -yksikön johtaja Kalle Kuusimäki korostaa tiedotteessa.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko valmistelee parhaillaan toiminnallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa, joka tuottaa työkaluja syrjinnän tunnistamiseksi ja analysoimiseksi sekä syrjinnänvastaiseen työhön paitsi kirkossa myös muualla yhteiskunnassa.

SUOMEN⁺
EV. LUT.
KIRKKO

**Järjestää:
Maakunnan seurakunnat**

MIESTEN ILTA 2023

PE 1.9. klo 18 Hankasalmen kirkko

Maisemat muuttuvat - mikä pysyy?

Tapahtumassa puhujina piispa **Simo Peura**, entinen puolustusministeri, kaupunginjohtaja **Jussi Niinistö**. Ohjelmassa myös haastattelu, jossa ovat mukana liikenneasemayrittäjä **Jari-Pekka Koponen**, Hankasalmen kunnanjohtaja **Matti Mäkinen** ja Hankasalmen kirkkovaltuuston puheenjohtaja **Markku Laitinen**. Musiikista vastaa Virsitrio **Ikonen-Miettinen-Vuorenoja**. Tarjoilu alkaa klo 16. Vapaa pääsy.

KUVA: Keijo Penttinen

Lapsella... on asiaa!

Vertaisryhmä 7–10-vuotiaille lapsille, joiden vanhemmat ovat eronneet

Lapsella on asiaa -ryhmässä lapsella on mahdollisuus jakaa arkea helpottavia asioita muiden samassa tilanteessa olevien lasten kanssa. Ryhmässä käsitellään leikin, satujen ja piirtämisen avulla erotilanteen herättämiä tunteita ja kysymyksiä sekä vahvistetaan hyvää mieltä tuovia asioita.

Ennen ryhmää tapaaminen vanhemman/vanhempien kanssa. Ryhmä kokoontuu 5 x 1,5h. Ryhmän jälkeen järjestetään yhteinen tapaaminen lapsen ja vanhemman/vanhempien kanssa. Maksuton, lapsille ryhmässä välipala. Ryhmä kokoontuu maanantaisin 23.10., 30.10., 6.11., 13.11. ja 20.11. klo 15.30–17.00 (Liiukuja 2).

Lisätietoja ja ilmoittautumiset:
Anne Backman, p. 050 4522580
anne.backman@ksetu.fi
Keski-Suomen ensi- ja turvakoti ry

Anne Savolin, p. 050 380 0583
anne.savolin@evl.fi
Jyväskylän seurakunta

SYLIIN SAAPUMASSA

Ryhmä ensimmäistä lasta odottaville äideille. Ilmoittaudu 26.9.2023 mennessä. Ryhmä alkaa ti 3.10.

Ilmoittautuminen:
jyvaskylankylanseurakunta.fi/
tapahtumat

Kiinnostaako sinua vapaaehtoistyö puhelimesi? Haluatko antaa aikaasi toisten hyväksi?

Kirkon keskusteluapu hakee uusia puhelinpäivystäjiä

Peruskurssi alkaa marraskuussa ja koostuu viidestä koulutuspäivästä vuoden aikana sekä päivystämisestä ja työnohjauksesta. Kurssista kiinnostuneet haastatellaan ennen valitsemista. Päivystäjät sitoutuvat päivystämiseen, työnohjaukseen ja jatkokoulutuksiin.

Ilmoittautumiset
Jaana Ristonmaa, Palvelevan puhelimen ja perhetyön toiminnanohjaaja
p. 050 307 6734, jaana.ristonmaa@evl.fi

KIRKON⁺ KESKUSTELUAPU

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNNAN YHTEYSTIETOJA

SEURAKUNTATOIMISTO
Vapaudenkatu 47, Jyväskylä
jyvaskylanseurakunta.fi

Virkatodistukset ja sukuselitykset
041 730 2591,
luovutus.akrlapua@evl.fi

Kirkkoon liittyminen, avioliiton esteiden tutkinta
041 730 2589
rekisterointi.akrlapua@evl.fi

Kaste- ja vihkivaraukset
050 363 2300
jyvaskylan.seurakunta@evl.fi

Hautauspalvelut
040 162 3982
jklsrc.hautauspalvelut@evl.fi

Päivystävä pappi
040 535 2328

Neuvonta
014 636 611

Lapuan hiippakunnan aluekeskusrekisterin tiedot **akrlapua.fi**

Työntekijöiden kaikki yhteyshenkilöt netissä osoitteessa:
jyvaskylanseurakunta.fi

LASTEN SURURYHMÄ

Vertaisryhmä lapselle, joka on menettänyt läheisen perheenjäsenen.

Ryhmä on tarkoitettu n. 7–12-vuotiaille lapsille. Kokoonnumme Perhekeskuksessa (Polttotie 9) torstaisin klo 17–19.30 alkaen 26.10., 2.11., 9.11., 16.11., 23.11., 30.11. sekä Kuokkalan kirkossa 14.12.2023.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset 29.9. mennessä:
050 380 0583 Anne Savolin tai anne.savolin@evl.fi

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

jyvaskylanseurakunta.fi

Jyväskylän Hautauspalvelu Oy

Hoidamme ja autamme kaikissa hautajaisjärjestelyissä:

- Arkut ja uurnat • Hautajaiskukat
- Kuljetukset • Hautakivet
- Muistotilaisuuudet

Voionmaankatu 26, 40700 Jyväskylä | 0400 228 953
www.jklhautauspalvelu.fi

JYVÄSKYLÄN

YKKÖSAPTEEKKI

Seppälän Citymarket
Vasarakatu 29, 40320 Jyväskylä
Palvelemme: ma-la 9-20, su 12-18
www.jyvaskylanykkosapteekki.fi

Surun kohdatessa silloin kun et itse jaksaa, me huolehdimme yli 40 v. kokemuksella muistotilaisuuden järjestelyistä. Tarjoamme kauniin ja toimivan kokonaisuuden tilajärjestelyistä somisteisiin ja aitoihin kotitekisiin tarjottaviin, ystävällisesti palvelen Sipisen Salongeissa, Vesilinnassa, Palokan Pelimannitalolla tai muissa tiloissa.

Pitopalvelu Raija Sipinen ky
p. 0400 749 329 / 0400 647 437
info@pitopalvelusipinen.fi

LAKIASIAINTOIMISTO VARATUOMARI RIITTA KIVELÄ
p. 0500 545 689
Kauppakatu 28 huoneisto 36
40100 Jyväskylä
riitta@lakikivela.fi
www.lakikivela.fi

perunkirjoitukset • kaupat
• lahjat • testamentit ym. lakiasianne
• palvelua myös kotikäynteinä

Kukitamme Elämäsi Juhlat!

Viherlandia
Onnella on juuret

Kammintie 6, 40520 Jyväskylä
viherlandia.fi Puh. 010 617 1942
leikko@viherlandia.fi
Puheluhinnat: 8,35 snt/puh. +12,09 snt/min.

Seuraava lehti ilmestyy 27.9.

Aineiston toimitus 13.9.

Henki & elämä

JOEL HALLIKAINEN

JYVÄSKYLÄ SEPÄN KIPINÄ
SU 17.9.2023 KLO 16.00

Liput ennakoon tai ovelta.

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA KRISTALLI lippu.fi

Elämänpuu

Tommi Kalenius | Jari Kekäle

KONSERTTIKIERTUE
29.9. JYVÄSKYLÄ
TAULUMÄEN KIRKKO
KLO 19.00

JYVÄSKYLÄ | SEINÄJOKI | OULU | TAMPERE | HELSINKI

voimasanoja PIPLIA. KRISTALLI JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA MUSIC BOX HELSINKI tiketti

Kullan hinta on nyt huipussaan!

OSTAMME KULTAA

Rahat heti mukaan tai tilille

Kytöläinen KELLO & KULTA

Kauppakeskus Forum
3. krs. kävelykadun taso

SANA SINULLE

Matt. 12:33-37

Sanat erottavat meitä. Yksi valittaa, ettei enää saa sanoa mitään. Kaikesta suututaan. Toisen mielestä vihapuhe on isompi ongelma kuin koskaan. Poliitikojen vanhat somekirjoitukset kaivetaan esiin vuosikausien jälkeen. Toiset tyrmistyvät kirjoituksista, toiset niiden tonkimisesta. Huudamme toistemme ohi, emmekä edes yritä ymmärtää toistemme näkökantoja.

Sanat tekevät meistä sen mitä me olemme. Ja nyt ne repivät kansaamme rikki.

Jeesus ei säästellyt sanojaan Matteuksen evankeliumin 12. luvussa: *"Mitä sydän on täynnä, sitä suu puhuu. Hyvä ihminen tuo hyvyytensä varastosta esiin hyvää, paha ihminen pahuutensa varastosta pahaa. Minä sanon teille: jokaisesta turhasta sanasta, jonka ihmiset lausuvat, heidän on tuomiopäivänä tehtävä tili."*

Tiukkaa tekstiä. Varsinkin kun muistamme, kuka Jeesus oli. Johanneksen evankeliumin mukaan hän oli Sana, joka tuli lihaksi.

Meillä kaikilla on hyvyyden ja pahuuden varasto. Kummasta haemme sanamme? Pahuuden varaston sananat tavat kulu nopeasti. Mutta keitä nämä Jeesuksen sanat koskevat? Varmoin sitä toista, joka puhuu eri tavoin kuin minä?

Jeesus osoitti sanansa fariseuksille, jotka syyttivät, että Jeesus paransi ihmisiä itsensä pääpoholaisen avulla. Jeesus sanoi heille paljon muutakin, esimerkiksi: *"Jokainen valtakunta, joka jakautuu ja taistelee itseään vastaan, tuhoutuu, eikä myöskään kaupunki tai perhe kestä, jos sitä repivät riidat."*

Hyvän puhumista ei ole se, että julistautuu repivien riitojen voittajaksi. Hyvän puhuminen on yhteyden etsimistä. Miten sinä voisit yrittää ymmärtää häntä, jonka juuri tuomitsit?

Eero Hietala

Kirjoittaja on tv-tuottaja

Hengissä

Joh. 5:1-15

Oli eräs juutalaisten juhla, ja Jeesus lähti Jerusalemiin. Jerusalemissa on Lammasporthin lähellä allas, jonka hepreankielinen nimi on Betesda. Sitä reunustaa viisi pylväshallia, ja niissä makasi suuri joukko sairaita: sokeita, rampoja ja halvaantuneita. Nämä odottivat, että vesi alkaisi liikkua. Aika ajoin näet Herran enkeli laskeutui lammikkoon ja pani veden kuohumaan, ja se, joka ensimmäisenä astui kuohuvaan veteen, tuli terveeksi, sairastipa hän mitä tautia tahansa.

Siellä oli mies, joka oli sairastanut kol-

mekymmentäkahdeksan vuotta. Jeesus näki hänet siellä makaamassa vuodemattolla ja tiesi, että hän oli jo pitkään ollut sairas. Jeesus kysyi: "Tahdotko tulla terveeksi?" Sairas vastasi: "Herra, minulla ei ole ketään, joka auttaisi minut altaaseen, kun vesi kuohahdaa. Aina kun yritän sinne, joku toinen ehtii ennen minua." Jeesus sanoi hänelle: "Nouse, ota vuoteesi ja kävele." Mies tuli heti terveeksi, otti vuoteensa ja käveli.

Mutta se päivä oli sapatti. Niinpä juutalaiset sanoivat parannelulle: "Nyt on

sapatti, ei sinun ole lupa kantaa vuodetasi." Mies vastasi heille: "Se, joka teki minut terveeksi, sanoi minulle: 'Ota vuoteesi ja kävele.'" Silloin juutalaiset kysyivät: "Kuka se mies oli, joka käski sinun ottaa vuoteesi ja kävellä?" Paranneltu ei kuitenkaan tiennyt, kuka hän oli, sillä Jeesus oli jo hävinnyt väkijoukkoon. Myöhemmin Jeesus tapasi miehen temppelissä ja sanoi hänelle: "Sinä olet nyt terve. Älä enää tee syntiä, ettei sinulle kävisi entistä pahemmin." Mies lähti sieltä ja kertoi juutalaisille, että Jeesus oli hänet parantanut.

Jeesus – avain uuteen elämään

Kukaan ei kantanut huolta sairaasta miehestä?

Näyttää siltä, että sairaalla ei tosiaan ollut ketään sukulaista tai ystävää, joka olisi jaksanut viipyä hänen vierellään. Miehen sanat kertovatkin suuresta pettymyksestä. Toinen toisensa jälkeen odotukset olivat jääneet toteutumatta.

Jokainen haluaa tulla nähdyksi?

Varmasti jokaisella on tarve tulla nähdyksi, kuulluksi ja kohdatuksi. Miehen kohdalla sairaus oli ollut elämässä jo niin kauan, että hän tuskin muisti, mitä oli olla terve. Nykyaikaan sovellettuna hänen tilannettaan voisi ainakin ulkonaisesti verrata paitsi yksin sairastaviin, myös niihin, jotka ovat juuttuneet pitkiin potilasjonoihin. Kiireellisemmät pääsevät ohitse. Toisaalta tässä tapauksessa on erityisesti huomattava, että sairas ei osannut nähdä mitään muuta ratkaisua elämänsä polttavimpaan ongelmaan kuin altaan. Allas oli se, jolta odotettiin apua. Nyt hänen edessänsä seiso i hän, jolla on valta auttaa, mutta Jeesuksella ei ollut aikomustakaan viädä miestä altaalle, kun vesi joskus kuohahdaisi.

Miten pitäisi tulkita Jeesuksen sanat sairaalle miehelle "Älä enää tee syntiä, ettei sinulle kävisi entistä pahemmin"?

Jeesus antoi miehelle ruumiillisen terveyden, mutta tämä tarvitsi lääkettä myös sielulle. Emme tietysti tiedä, mikä oli aiheuttanut miehen sairastumisen 38 vuotta aikaisemmin, mutta Jeesuksen sanoista voi päätellä, että tässä nimenomaisessa tapauksessa synnin tekeminen oli sen aiheuttanut. Sitä, mistä synnistä oli kysymys, me emme voi tietää. Tämä ei myöskään tarkoita, että sairastuminen yleensä olisi nähtävä seurauksena jostakin tietyistä synneistä. Jeesus toisaalla torjui sellaisen, tuolloin varsin yleisen ajatuksen (Joh. 9:1-3). Kuitenkin kautta aikain inhimillinen kokemus on ollut, että esimerkiksi sellaiset asiat kuten ahneus, itsekkyyt, rahan- tai vallanhimo saavat meidät tekemään asioita, jotka lupolta vievät myös terveyden. Jeesus tahtoi, että miehen loppuelämä sujuisi paremmin, ja avain uuteen elämään oli Jeesus itse.

Elämän murheiden kanssa ei tarvitse kulkea yksin?

Varmasti monet jäävät taakkojensa kanssa yksin. Emme aina huomaa toisen hätää tai ota sitä riittävän vakavasti. Meillä jokaisella on omat sokeat pisteemme, niin kuin sairaalla miehelläkin. Ehkäpä sillä, mitä niin kovasti olemme odottaneet ja toivoneet, ei olekaan tarjota meille todellista apua. Ehkäpä meidänkin on syytä vain

Pastori Esko Helenius saarnaa su 10.9. Säynätsalon seurakuntakodin messussa kello 10 ja Neulaskodin Neulasmessussa kello 16.

Hengissä-palstalla Jyväskylän seurakunnan papit tulkitsevat Raamatua.

yksinkertaisesti kääntää katsemme omista odotuksistaamme siihen, kuka Jeesus on ja mitä hän tahtoo tehdä elämässämme. On suuri etuoikeus saada jättää kuorman sa hälle. Häneltä saamme voimaa myös kantaa toistemme kuormia.

Elämänkaari

KASTETUT

Johannes Armas Aalto
Linnea Elise Amalia Aarnio
Meea Camilla Ahola
Elli Emilia Aurora Alisalo
Oona Amanda Apos
Neo Ensio Kullervo Bogdanoff
Aapo Viljami Bärhund
Liam Carolan
Ethan Yong Kari Chung
Viljo Toivo Tapio Eklund
Hilla Johanna Vellamo Elfving
Vivian Helli Marjatta Erkkilä
Neea Liija Sofia Flankkumäki
Elijan Onni Aarik Friman
Toivo Jaakko Juhani Hakanen
Oiva Emil Hakonen
Veini Viljami Hannula
Aatu Veikko Tapani Hassinen
Eeli Veini Haukka-aho
Luca Antero Hautamäki
Bee Olivia Aurora Hiljanen
Edla Minttu Kaarina Honkaniemi
Elia Arne Selim Huuttunen
Peetu Esko Aulis Häme
Severi Matias Ziqing Hänninen

Jalo Kristian Ilmari Härkönen
Jusa Eemeli Olavi Ihanainen
Ania Estel Ikkänen
Jere Kasper Ikonen
Lyyli Aino Kaarina Ikonen
Topi Eino Antero Ilvessuo
Matte Eelis Joensuu
Viljami Juhani Jokinen
Elias Oliver Jussila
Eino Juhani Jylhä
Kasper Lauri Tapani Kaipio
Aatos Väinö Juhani Kallatsa
Matias Viljami Kallio
Oliver Onni Joonatan Kalliokoski
Tinja Aino Maria Karvonen
Kaspian Rafael Kaseva
Aarni Olavi Katainen
Niila Tapani Kellosaari
Linnea Eila Matilda Kemppainen
Isla Aurora Kettunen
Noel Eemi Oliver Kohvakka
Urho Voitto Ilmari Kokko
Oliver Arvo Mikael Kukkonen
Alvar Leonel Kumpulainen
Aleksi Eetu Kalevi Kurkikangas

Atlas Eemil Kuronen
Henri Tapio Laaka
Liija Lydia Laaksonen
Lumi-Helmi Linnea Lakonen
Lasse Juhani Laukas
Jusu Keijo Ensio Lehto
Väinö Jaakko Johannes Lehtonen
Veela Helmiina Leppänen
Oliver Nikolas Liikanen
Linnea Kristiina Lind
Seela Anja Amanda Lomakka
Enrique Benito Mikael Lopéz
Pauli Jeremias Luoma-aho
Eino Ilmari Marttila
Lenni Juhani Masalin
Olavi Armas Metso
Oliver Martin Mikkonen
Armi Ilona Monni
Oliver Emil Juhani Muhonen
Eino Onni Jalmar Myllylahti
Emil Onni Joakim Mäkinen
Soila Tilda Inkeri Niemelä
Anton Ensti Johannes Nieminen
Justiina Hilja Elise Nieminen
Voitto Veli Tapio Nieminen

Sienna Vivian Nikkilä
Lennart Samuel Nissinen
Viola Elea Vanessa Nurmi
Casper Leo Elliot Oivanen
Edla Lyidia Ojajärvi
Elias Kalevi Oksanen
Alvar Samuel Ortju
Amalia Helmi Aurora Paajanen
Mauno Aatos Parantainen
Jenni Liina Pelttonen
Matti Tapani Pennanen
Paavo Antero Peräaho
Ellen Sofia Elviira Pietiläinen
Edwin Micolás Poikola
Eino Kalevi Poso
Sofia Karoliina Puikko
Milo Seppo Juhani Puranen
Isla Arja Aurora Puttonen
Sointu Hilja Helena Pyykkönen
Vanessa Aava Maria Vilenius
Mirella Marja Sanelma Rantamäki
Tiitu Helvi Emilia Rantanen
Halla Maria Raunela
Aarne Valo Alvari Rautiainen
Otso Väinämö Rautiainen

Eero Erasmus Repo
Jussi Julius Repo
Lenni Lasse Nestor Riipinen
Ellen Aava Alexia Rinne
Max Kasper Rinne
Manu Kaarlo Matias Saastamoinen
Malva Kaisla Adalmiina Saulio
Ellen Ava Inari Savolainen
Eino Henrik Seppänen
Jenni Liina Pelttonen
Eemil Onni Aden Solonen
Nino Alexander Sormunen
Lucas Emil Olavi Suuronen
Eemi Veikko Juhani Suvinen
Eino Kalevi Poso
Sofia Karoliina Puikko
Milo Seppo Juhani Puranen
Isla Arja Aurora Puttonen
Sointu Hilja Helena Pyykkönen
Vanessa Aava Maria Vilenius
Aava Ilona Virtalaako
Veeti Oliver Vuohelainen
Tytti Taimi Matilda Vuorela

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Timo Antero Pajula ja Satu Kaarina Anttila
Topias Mauno Valterri Pajunpää ja Matilda Sofia Huhtala
Jeremias Pirinen ja Emma Karoliina Puustinen
Mika Tapani Seppänen ja Marjut Hannele Hiltunen
Henri Kristian Kärkkäinen ja Maria Orvokki Oksanen
Roope Ilmari Leppänen ja Lotta Maria Linna
Antti-Pekka Kalevi Karvinen ja Marika Susanna Uusimäki
Antton Valterri Koivisto ja Marjatta Tommitytär Anttila
Teemu Johannes Liimatainen ja Sanna Pauliina Patja
Mika Henrik Toivakka ja Heidi Edla Elina Pajunen
Atte Jalmar Anttonpoika Töyry ja Jenna Tuulia Kesonen
Aino Ella Ilona Grön ja Riina Aino Kaarina Hiltunen
Olli Markus Oskari Hakala ja Reija Riikka Karoliina Heikkinen
Alex Joacim Strömberg ja Kati Sara Susanna Heinämäki
Niko Aleks Mäkinen ja Suvvi Henriikka Tolvanen
Oskari Matias Perälä ja Veera Matilda Kulmala
Martti Olavi Veijanen ja Tanja Marja Tytti Parviainen
Antti Makarias Minkkinen ja Annika Heidi Marjatta Temonen
Arto Veikko Mikael Savander ja Elisa Johanna Mikkonen
Kenneth Kristian Sneck ja Anna Kaisa Jaara
Jani Kristian Storck ja Reetta Liisa Niemelä
Samuli Otto Matias Hillebradt ja Sirku Liisa Annukka Tuomisto
Otto Juha Johannes Salmio ja Anniina Julia Elena Tuomola
Mika Tapani Hämäläinen ja Saara Kaisa Mansikka-aho
Ville Aleks Kinnunen ja Jonna Maria Aho
Henrik Veikko Mikael Korhonen ja Vilma Matilda Viitasari
Henri Olavi Pelkonen ja Hanna Kristiina Elomaa
Jukka Johannes Rajalin ja Elisa Katarina Romppanen
Timo Antero Majala ja Sara Päivi Anneli Laietilampi

KUOLLEET

Eeva Annikki Karppi 102 v
Helvi Maria Korsberg 99 v
Helga Suometar Kostio 99 v
Irja Elisabet Tammi 98 v
Alli Annikki Kuoppa 97 v
Irja Annikki Niiranen 97 v
Lyyli Tallgren 97 v
Aino Alina Junikka 96 v
Helli Aliisa Junttila 96 v
Meri Sinikka Länsiö 96 v
Eila Maria Katarina Mononen 96 v
Kirsti Anna Parkki 96 v
Aira Annikki Raitava 96 v
Hanna Sulami Asikainen 95 v
Vieno Kirsti Annikki Jääskeläinen 95 v
Matti Jaakko Kalevi Kallioinen 95 v
Seppo Ilmari Koistinen 95 v
Hilikka Helinä Pekkarinen 95 v
Aarne Vihtori Toivola 95 v
Airi Kähkönen 94 v
Laura Maria Hiltunen 93 v
Terttu Tellervo Häyrinen 93 v
Pentti Johannes Puumala 93 v
Reino Ensio Ikävalko 92 v
Jella Irene Lehtinen 92 v
Aune Helena Peura 92 v

Eine Maija-Liisa Lindholm 85 v
Ritva Helena Ohtonen 85 v
Keijo Herman Salminen 85 v
Mauri Kalevi Silander 85 v
Hely Marjatta Lindholm 84 v
Terttu Mirjami Linna 84 v
Pentti Pekka Ilmari Nieminen 84 v
Anni Aini Helena Kovanen 90 v
Laina Helena Liimatainen 90 v
Erkki Juhani Ek 89 v
Eila Marketta Kallio 89 v
Esa Kalevi Oikari 89 v
Reijo Harri Sintonen 89 v
Viljo Olavi Heinonen 88 v
Mauno Valterri Häkkinen 88 v
Esa Antero Johannes Ranta 88 v
Esko Kalervo Keto 87 v
Maija Edit Salonen 87 v
Leila Anneli Hiltunen 86 v
Sirkka-Leena Sinikka Järvinen 86 v
Hellä Sisko Nieminen 86 v
Lauri Armas Paukamainen 86 v
Pentti Ilona Santakallio 86 v
Helvi Esteri Siekkinen 86 v
Jella Irene Lehtinen 85 v
Pentti Jaakko Korpela 85 v

Erno Juhani Väyrynen 80 v
Ari Juhani Karttunen 79 v
Leena Sylvi Kyllikki Gröhn 78 v
Irma Kaarina Hakkarainen 78 v
Martti Ilmari Haverinen 78 v
Leena Marjatta Laapotti 78 v
Veikko Juhani Lahtinen 78 v
Salme Sinikka Saarikko 78 v
Irma Tellervo Järvinen 77 v
Pentti Ilmari Räsänen 77 v
Kirsti Tuulikki Haapasalo 76 v
Helena Solveig Kauppinen 76 v
Raija Annikki Moisala 76 v
Pentti Juhani Ahola 75 v
Tuula Anita Häikiö 75 v
Jukka Ilmari Mäkinen 75 v
Anna-Liisa Puukko 75 v
Eija Annikki Rikman 75 v
Maija Liisa Tikkanen 75 v
Risto Juhani Malinen 74 v
Sirpa Marje Inkeri Erpola 73 v
Pekka Lauri Johannes Haimakka 73 v
Irja Elina Hänninen 73 v
Pekka Olavi Keeninen 73 v
Tarmo Rikhard Moisio 73 v
Eija Esteri Sorvali 73 v

Pentti Olavi Koskinen 72 v
Riitta-Liisa Kotilainen 72 v
Eija Anna Kaarina Virnes 72 v
Pekka Juhani Lassila 71 v
Rauha Fanny Baltzar 70 v
Marjatta Anneli Heikkinen 70 v
Hannu Juhani Hölttä 70 v
Paula Tellervo Mustonen 70 v
Veli-Pekka Kaasalainen 69 v
Hannu Kullervo Kuikka 69 v
Leena Kaarina Salonen 69 v
Tuula Tellervo Hölttä 68 v
Martti Tapio Huuskonen 67 v
Antti Arvo Antero Heinonen 66 v
Keijo Antti Ilmari Kettunen 64 v
Paula Elisabet Pakarinen 60 v
Ismo Aarre Juhani Kovanen 59 v
Minna Kristiina Samiloff 52 v
Päivi Monika Pihkasalo 47 v
Risto Juhani Vainionpää 44 v
Kati Marika Rantanen 42 v
Toni Tapani Airaksinen 34 v
Joosua Onni Samuel Koskinen 21 v
Saga Alisa Alakärppä 19 v
Samu Kalervo Korhonen 18 v

Jumalani, luojani

*Siunaa elämäni kulku
sen arjet ja pyhät
valot ja varjot,
jotta minussa olisi tila
ilon laskeutua
– tulla ja asettua
muistuttaa siitä,
mikä on tärkeää ja kantaa*

*ole kanssani matkalla,
suojaan saatte perille.*

Irja Askola

Apua & Tukea

Elämän huolien ja murheiden kanssa ei tarvitse jäädä yksin. Tähän on koottu Jyväskylän seurakunnan palveluja, jotka tarjoavat tukea ja apua eri elämäntilanteissa.

OTA ROHKEASTI YHTEYTTÄ!

PIKKUHELPPI Maksutonta lastenhoitoapua, juttuseuraa, omaa aikaa, tukea vanhemmuuteen tai muuta apua lapsiperheen arjessa. Pikkuhelppiä järjestetään ulkona, kirkon tiloissa tai kotona. Ilmoittaudu: jyvaskylanseurakunta.fi/pikkuhelppi

DIAKONIAN VASTAANOTOT Ota yhteyttä, kun haluat miettiä elämäntilannettasi, tarvitset tilapäistä ruoka-apua tai etsit ratkaisuja muihin arjen ongelmiin. Yhteystiedot: jyvaskylanseurakunta.fi/diakonia-ja-auttaminen

WALK IN -TERAPIA NUORILLE Lyhytterapia 16–29-vuotiaille ilman ajanvarausta joka maanantai kello 16–20 Perheasiain neuvottelukeskukseen tiloissa, Kilpisenkatu 4. Palvelu on maksuton. Lue lisää: jyvaskylanseurakunta.fi/nuoret

PERHEASIAIN NEUVOTTELUKESKUS Keskusteluapua parisuhteen ja perheen kysymyksissä. Ajanvaraus tiistaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin kello 12–14.30 numerossa 044 774 7052

OPPILAITOSPAPIT JA -DIAKONI Opiskelijoille ja henkilökunnalle. Heidän kanssaan voit keskustella mieltäsi painavista asioista. Tarkemmat yhteystiedot: jyvaskylanseurakunta.fi/oppilaitospappi

SAIRAALAPAPIT Potilaita, omaisia ja sairaaloiden henkilökuntaa varten. Kun tarvitset kuuntelijaa, kun toivot, että puolestasi rukoillaan, haluat saada ehtoollisen tai haluat hyvästellä vainajan. Yhteystiedot: jyvaskylanseurakunta.fi/yhteystiedot/sairaalapapit

KIRKON KESKUSTELUAPU Henkistä tai hengellistä tukea netissä, chatissä, puhelimitse tai kirjeitse. Palveleva puhelin joka ilta kello 18–24 numerossa 0400 221 180. Muut kanavat: evl.fi/kirkonkeskusteluapu

**JYVÄSKYLÄN
SEURAKUNTA**

OPPILAITOKSET

Ota yhteyttä

Toimimme:

Yliopistolla
JAMK:lla
Gradialla
Lukioissa

Olet tervetullut juttelemaan!

**Petri
Grönholm**

KUVASSA
Erityis
nuorisotyön-
ohjaaja

PÄIVYSTÄVÄ PAPPI

Arkisin 9–15 puh.
040 535 2328

Kaikki keskusteluapumme on aina luottamuksellista. Voimme keskustella mistä tahansa aiheesta.

Kuuntelemme Sinua.

**Heli
Ahonen**

KUVASSA
Yhteisen
seurakuntatyön
johtaja